

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра екології та ботаніки

ПРОЄКТ

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 17. Заповідна справа
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми: **«Екологія»**
(назва)

за спеціальністю: **«ЕКОЛОГІЯ»**
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробник: Юрій СКЛЯР, к.б.н., доцент кафедри екології та ботаніки
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>Екології та ботаніки</u>	Протокол № 6 від 17 грудня 2025 р.
	Завідувач кафедри <u>Інна ЗУБЦОВА</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

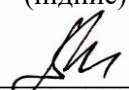
Погоджено:

Гарант освітньої програми Ганна КЛИМЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету,
де реалізується освітня
програма

(підпис)

Сергій ГОРБАСЬ

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Ганна КЛИМЕНКО
(підпис) (ПІБ)
 Галина ЖАТОВА
(підпис) (ПІБ)

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	ЗАПОВІДНА СПРАВА			
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування / Екології та ботаніки			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОП «Екологія»/ 101 «Екологія»			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-			
6.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається протягом V семестру, 15 тижнів			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 (150 годин)			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл 120/105	Контактна робота(заняття) Денна / заочна форма навчання			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Денна / заочна форма навчання
	V семестр	30/10	44/10	-	76/130
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Скляр Юрій Леонідович			
11.	Контактна інформація 1	К.б.н., доцент кафедри екології та ботаніки, кабінет 7в Ел. адреса: sul_bio@ukr.net			
11.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна спрямована на формування у студента системи теоретичних знань та практичних навичок з питань та положень, які необхідні для організації робіт щодо створення та ефективного функціонування природно-заповідних об'єктів різних категорій.			
12.	Мета освітнього компонента	Полягає в набутті теоретичних знань та практичних навичок щодо організації, планування й здійснення природоохоронної діяльності в межах територій України, що мають статус особливої охорони, в тому числі діючих, створенні нових об'єктів природно-заповідного фонду та формуванні екологічної мережі України.			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Загальна екологія, Ландшафтна екологія, Правознавство 2. Освітній компонент є основою для: Основи наукової та природоохоронної діяльності, Охорона навколишнього середовища, Оцінка впливу на довкілля.			
14.	Політика академічної	У процесі вивчення дисципліни «Заповідна справа», студенти мають дотримуватися правил академічної доброчесності, визначених			

	добросовісності	«Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті (https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view) та «Кодексом академічної етики Сумського національного аграрного університету (https://drive.google.com/file/d/1aT-o1TmzZSEnW9NyaCF98_HgSCcrhARn/view)». Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діяннях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. При виявленні фактів академічної не доброчесності робота виконана студентом не зараховується.
15.	Платформа дистанційного навчання MOODLE	Осінній семестр: https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1094
16.	Ключові слова	Природно-заповідний фонд, території ПЗФ, об'єкти ПЗФ, території з особливою охороною, біорізноманіття, ландшафтне різноманіття, екомережа, природоохоронне законодавство.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹				Як оцінюється РНД
	ПРН ₁₆ Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.	ПРН ₁₇ Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.	ПРН ₂₀ . Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.	ПРН ₂₃ Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проєктів.	
ДРН 1. Знати зміст та визначення заповідної справи, її сучасний стан і перспективи розвитку, основні принципи охорони природи на державному та міжнародному рівнях, статус, категорії, типи об'єктів природно-заповідного фонду, їх завдань та функцій.	X	X			Проведення модульного контролю Презентації. Практична робота 1. Практична робота 2. Практична робота 3. Практична робота 4. Практична робота 5.
ДРН 2. Знати порядок створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, основні засади їхнього функціонування; бути здатним проводити науково-дослідну роботу на територіях ПЗФ.	X	X	X	X	Модульний контроль. Практична робота 6. Практична робота 7.
ДРН 3. Розуміти культурно-просвітницьку роль природно-заповідних об'єктів та знати систему відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд			X		Модульний контроль. Практична робота 8.
ДРН 4. Уміння формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного	X		X	X	Презентації Модульний контроль. Практична робота 8. Практична

законодавства, в тому числі щодо законодавчих актів міжнародного рівня, у галузі охорони довкілля та заповідної справи.					робота 9.
ДРН 5. Уміти поєднувати навички самостійної та командної роботи, формувати ефективну міжособистісну взаємодію, спілкуватися з представниками різних професійних груп, інформувати громадськість про питання ПЗФ та екомережі з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень	X	X			Презентації Модульний контроль. Практична робота 6. Практична робота 10. Іспит

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу. <i>Денна / Заочна форма навчання</i>			Рекомендована література ²
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з	Лаб . з.	
Вступ. 1. Біорізноманіття та його значення 2. Моральне ставлення до природи – вимога сьогодення. 3. Зміст та визначення заповідної справи. 4. Роль природно-заповідної справи у досягненні глобальних цілей сталого розвитку.	2/2			5/9 1,2, 3, 12, 13, 14, 15, 18, 22, 37
Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні. 1. Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи. 2. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду.	2/2	2/2		6/9 1,2, 3, 5, 8, 9, 15-17, 22

3. Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду.					
Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування (1 частина). 1. Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління. 2. Природні заповідники. 3. Біосферні заповідники. 4. Національні природні парки. 5. Регіональні ландшафтні парки.	2/1	6		5/8	1,2, 3, 4, 6, 14, 12, 15-17, 22, 23, 28, 29
Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування (2 частина). 1. Заказники. 2. Пам'ятки природи. 3. Заповідні урочища.	2/1	6/4		5/8	1,2, 3, 4, 6, 15-18, 22, 23, 27, 30
Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування (3 частина). 1. Ботанічні сади. 2. Дендрологічні парки. 3. Зоологічні парки. 4. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.	2	8/2		5/8	1,2, 3, 4, 6, 15-22, 25
Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду (1 частина). 1. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Підготовка і подання клопотань. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень.	2/1	4		5/9	1,2, 3, 11-14, 22, 23
Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду (2 частина). 1. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Зміна меж, категорій та скасування статусу територій природно-заповідного фонду. 3. Громадські слухання щодо територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.	2/1			5/9	1,2, 3, 14-18, 22, 23
Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень (1 частина). 1. Загальні питання організації наукових досліджень на природно-заповідних об'єктах. 2. Основні завдання та напрями науково-дослідної роботи на заповідних об'єктах. 3. Літопис природи.	2			5/8	1,2, 3, 4, 11, 15-19, 22, 27
Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень (2 частина). 1. Державний кадастр територій природно-заповідного фонду. 2. Зміст порядок ведення та документальне оформлення кадастру.	2	4		5/8	1,2, 3, 4, 11, 15-19, 22, 25, 27
Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів 1. Особливості формування природоохоронної й екологічної освіти на заповідних територіях. 2. Мета та компоненти освітньо-виховної діяльності організацій ПЗФ. 3. Методи та форми проведення освітньо-виховної діяльності.	2			5/9	1,2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 15, 16, 17, 20-22

4. Організаційні форми освітньо-виховної діяльності.					
Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення (1 частина). 1. Організація охорони природно-заповідного фонду. 2. Служба державної охорони природно-заповідного фонду.	2/1			5/9	1,2, 3,5, 8, 9, 15-17, 20, 22
Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення (2 частина). 1. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд. 2. Відповідальність за порушення законодавства про охорону рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин.	2/1	4/2		5/9	1,2, 3,5, 8, 9, 15-17, 20, 22
Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. (1 частина) 1. Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони. 2. Поняття про Європейську екологічну мережу. 3. Мережа Natura 2000 та її аналог в Україні.	2	4		5/9	1,2, 3, 10, 14-17, 22, 24, 34-36, 40, 41
Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. (2 частина) 1. Бернська конвенція. 2. Червоні списки Міжнародного союзу охорони природи. 3. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення.	2			5/9	1, 2, 3, 10, 14-17, 22, 24, 34-36, 40, 41
Тема 8. Вплив бойових дій на природоохоронні території 1. Засмічення та пошкодження ґрунтів. Забруднення екологічно небезпечними важкими металами. 2. Втрата біорізноманіття та загроза раритетним видам. 3. Загальне руйнування екосистем та ландшафтів.	2	6		5/9	15, 17, 31, 33, 38, 42
Всього за семестр	30/10	44/10		76/130	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин денна/заочна	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин денна/заочна
ДРН 1. Знати зміст та визначення заповідної справи, її сучасний стан і перспективи розвитку, основні принципи охорони природи на державному та міжнародному рівнях, статус, категорії, типи об'єктів природно-заповідного фонду, їх	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій, проведення практичних робіт (у тому числі навчальних екскурсій на об'єкти природно-заповідного фонду різних категорій); аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки	32/14	- опрацювання незнайомих (нових) термінів, - опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами; - підготовка презентацій, написання рефератів та/або тез доповідей.	26/42

завдань та функцій.	навчальних матеріалів (презентацій, рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту			
ДРН 2. Знати порядок створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, основні засади їхнього функціонування; бути здатним проводити науково-дослідну роботу на територіях ПЗФ.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час практичних робіт, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій, рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (рефератів) та якісних показників їхнього захисту	16/2	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - написання рефератів.	20/34
ДРН 3. Розуміти культурно-просвітницьку роль природно-заповідних об'єктів та знати систему відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час практичних робіт, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (рефератів) та якісних показників їхнього захисту	10/4	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - написання рефератів.	15/27
ДРН 4. Уміння формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства, в тому числі щодо законодавчих актів міжнародного рівня,	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час практичних робіт, у т.ч. змістовності підготовки	8	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - написання рефератів та/або тез доповідей.	10/18

у галузі охорони довілля та заповідної справи	навчальних матеріалів (презентацій, рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (рефератів, публікацій тощо) та якісних показників їхнього захисту			
ДРН 5. Уміти поєднувати навички самостійної та командної роботи, формувати ефективну міжособистісну взаємодію, спілкуватися з представниками різних професійних груп, інформувати громадськість про питання ПЗФ та екомережі з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час практичних робіт, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій, рефератів, публікацій тощо) та якісних показників (обґрунтованості, аргументованості, рівня володіння матеріалом, уміння вести дискусію, відстоювати свою думку, переконувати опонентів) їхнього захисту; -аналіз та оцінювання проведеної здобувачем роботи під час самостійної роботи, у т.ч. змістовності підготовки навчальних матеріалів (презентацій, рефератів, публікацій тощо) та якісних показників (обґрунтованості, аргументованості, рівня володіння матеріалом, уміння вести дискусію, відстоювати свою думку, переконувати опонентів) їхнього захисту	8	- індивідуальна робота та робота в малих групах; - опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - підготовка презентацій, написання рефератів та/або тез доповідей.	5/9
Всього годин		74/20		76/130

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Практична робота 1. Розгляд загальних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».	5 балів /5%	До 2 тижня
2.	Практична робота 2. Практичне (натурне) вивчення різноманітності та особливостей територій та об'єктів ПЗФ Сумської області.	5 балів /5%	До 4 тижня
3.	Практична робота 3. Вивчення режимів, структури, статусу й завдань територій та об'єктів ПЗФ різних категорій.	5 балів /5%	До 6 тижня
4.	Практична робота 4. Порівняльний аналіз якісних та кількісних показників ПЗФ України та Сумської області.	5 балів /5%	До 7 тижня
5.	Практична робота 5. Характеристика об'єктів ПЗФ різних областей України	5 балів /5%	До 8 тижня
6.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів /10%	До 8 тижня
7.	Практична робота 6. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	5 балів /5%	До 10 тижня
8.	Практична робота 7. Ознайомлення з порядком ведення державного кадастру об'єктів ПЗФ.	5 балів /5%	До 11 тижня
9.	Практична робота 8. Оформлення протоколу про адміністративне правопорушення природоохоронного законодавства в галузі охорони об'єктів ПЗФ та рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин	5 балів /5%	До 12 тижня
10.	Практична робота 9. Міжнародне співробітництво в галузі збереження цінних природних територій	5 балів /5%	До 13 тижня
11.	Практична робота 10. Вплив воєнних конфліктів на природоохоронні території та об'єкти	5 балів /5%	До 15 тижня
12.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів /10%	До 15 тижня
13.	Іспит	30 балів /30%	В екзаменаційну сесію

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Практична робота 1. Розгляд загальних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана, або виконана не вірно.	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів

2. Практичне (натурне) вивчення різноманітності та особливостей територій та об'єктів ПЗФ Сумської області.	Практична робота не виконана, або виконана не вірно, студент був відсутній на навчальних екскурсіях	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 3. Вивчення режимів, структури, статусу й завдань територій та об'єктів ПЗФ різних категорій.	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана, або виконана не вірно.	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 4. Порівняльний аналіз якісних та кількісних показників ПЗФ України та Сумської області.	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана, або виконана неправильно	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 5. Характеристика об'єктів ПЗФ різних областей України	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана, або виконана неправильно	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-3 балів	4-6 балів	7-8 балів	9-10 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Практична робота 6. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана, або виконана не вірно.	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 7. Ознайомлення з порядком ведення державного кадастру об'єктів	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана, або виконана не	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі	Робота виконана з незначними помилками, студент не	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному

ПЗФ.	вірно.	орфографічними	достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	матеріалі
Практична робота 8. Оформлення протоколу про адміністративне правопорушення природоохоронного законодавства в галузі охорони об'єктів ПЗФ та рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин	0-1 бал Практична робота не виконана, або виконана не вірно.	2-3 бали Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	4 бали Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	5 балів Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 9. Міжнародне співробітництво в галузі збереження цінних природних територій	0-1 бал Практична робота не виконана, або виконана не вірно.	2-3 бали Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	4 бали Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	5 балів Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 10. Вплив воєнних конфліктів на природоохоронні території та об'єкти	0-1 бал Практична робота не виконана, або виконана не вірно.	2-3 бали Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	4 бали Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	5 балів Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-3 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест	4-6 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест	7-8 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест	9-10 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Іспит	0-5 балів Студент погано орієнтується в теоретичному матеріалі.	5-16 балів Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, відповіді мають значні помилки.	17-27 балів Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, помилки у відповідях не значні.	28-30 балів Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, відповідь повна і без, або майже без помилок

5.2. Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Усні відповіді на окремі питання під час проведення	Протягом всього семестру

	лекцій, практичних робіт та навчальних екскурсій	
3	Аналіз текстів за темами курсу опрацьованих студентом самостійно	Протягом всього семестру
4	Захист практичних робіт	Після здачі роботи
5	Усний зворотній зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами.	Протягом всього семестру

Поточне тестування									Разом за два модулі	Іспит	Разом за ОК
Модуль 1 – 35 балів				Модуль 2 – 35 балів							
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
Вступ	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	70	30	100
5	10	10	10	7	5	7	8	8			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
42-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-41	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ: перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни або окремого її елемента відбувається відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view) та «Положення про порядок визнання результатів, здобутих шляхом неформальної та /або інформальної освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1cUvzkDYn9cbJEaZKQvU5sOtxyBvB3ZTR/view>)

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

1. Закон України про природно-заповідний фонд України. Відомості Верховної Ради України, № 34, 25.08.1992. 130-1155.
2. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа. Підручник. Тернопіль. Навчальна книга Богдан, 2023. 392 с.
3. Мудрак О.В. & Мудрак Г.В. Заповідна справа. Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 640 с.

4. Скляр, Ю.Л., Бердін, І.В., & Скляр, В.Г. (2024). Здійснення екоконтролю за станом довкілля на Сумщині в умовах воєнного стану. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія*, 57(3), 58-65.
5. Скляр, Ю.Л., Троценко, В.І., & Шерстюк, С.М. (2024). Стан та актуальні питання забезпечення охорони біорізноманіття територій та об'єктів природно-заповідного фонду Степанівської територіальної громади. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія*, 57(3), 66-74.
6. Скляр, В. Г., & Скляр, Ю. Л. (2024). Проблеми збереження та екоконтролю прикордонних територій природно-заповідного фонду в сучасних умовах. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія*, 55(1), 144-150.
7. Біорізноманіття проектного заказника «Каліївський» / Скляр В.Г., Ємець О.М., Скляр Ю.Л. // Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні : Прикладні аспекти моніторингу та охорони біорізноманіття. Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 16. Т. 3. – Київ; Чернівці : Друк Арт, 2020. – С. 441-444.
8. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України: <https://mepr.gov.ua>

6.2 Методичне забезпечення

9. Скляр Ю.Л. Заповідна справа. Курс лекцій для студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування спеціальності «Екологія» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. 124 с.
10. Скляр Ю.Л. Заповідна справа. Методичні вказівки до лабораторно-практичних робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання спеціальності Е2 «Екологія». Суми: Сумський національний аграрний університет, 94 с. (Схвалено кафедрою екології та ботаніки: протокол №6 від 17.12.2025 р.; передано на розгляд вченої ради факультету агротехнологій та природокористування)
11. Скляр Ю.Л. Заповідна справа. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання спеціальності Е2 «Екологія». Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. 55 с.

6.3 Інші джерела

12. Заповідна справа в Україні [Текст] : Навч. посібник / За заг. ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. 306 с. – ISBN 966-95365-6-1
13. Стойко С, Гадач Е., Шимон Т., Михалик С. Заповідні екосистеми Карпат. Львів: Світ, 1991. 248 с.
14. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. 448 с. + 48 кольор. с.
15. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / [уклад.: Р.В. Бойченко, В.В. Вертель, О.Ю. Карлюкова та ін.]. – 2-е вид., випр. та допов. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. 96 с.
16. Червона книга України. Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова. К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 600 с.
17. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха. К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 900 с.
18. Розбудова екомережі України (наук. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко). К., 1999. 127 с.
19. Концепція збереження біологічного різноманіття України. К., 1998. 16 с.
20. Всеєвропейська Стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. (Підготовлена Радою Європи у співпраці з Європейським Центром Збереження Природи. Представлена Радою Європи на конференції Міністрів "Довкілля для Європи" у Софії 23-25 жовтня 1995 р.) К., 1998. 52 с.

21. Кукурудза М. Менеджмент національних парків. Львів: видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. - 124 с.
22. Заповідники і національні природні парки України. К.: Вища школа, 1999. 231 с.
23. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. К.: Інтерекоцентр, 1997. 713 с.
24. Скляр Ю.Л. Віталітетна структура ценопопуляцій *Trapa natans* L. s.l. в національному природному парку «Деснянсько-Старогутський». *Вісник Черкаського університету*. 2015. 2 (335), *Серія: Біологічні науки*. 96 – 102.
25. Екологічні проблеми пониззя Дунаю, біорізноманіття та біоресурси озерно-болотного ландшафту дельти (за ред. Харченко Т.А.). -К.: Інтерекоцентр, 1998. 92 с.
26. Скляр В.Г., Скляр Ю.Л. & Шерстюк М.Ю. Заказник «Городище»: його історико-культурна спадщина та стан природних комплексів. *Вісник СНАУ. Серія «Агрономія та біологія»*. 2018. Вип. 9 (36). 72 – 75.
27. Клестов М.Л. Регіональні ландшафтні парки України. Довідник. К., 1999. 120 с.
28. Конвенція про біологічне різноманіття: Громадська обізнаність і участь (під. ред. Т.В. Гардашук). К.: Стилос, 1997. 154 с.
29. Скляр В.Г., Возний Ю.М., Скляр Ю.Л. & Медина Т.В. Пріоритетні питання ведення кадастру природно-заповідного фонду України. *Вісник» СНАУ. Серія «Агрономія і біологія»*. 2010. Вип. 4 (19). 10-15.
30. Скляр Ю.Л. Проблеми і перспективи розбудови екологічної мережі України. Сталий людський розвиток місцевих громад. Київ, 2015. 267 – 272.
31. Скляр В.Г. & Скляр Ю.Л. Створення нових територій природно-заповідного фонду як важливий складник розбудови структурних елементів екомережі поліської частини Сумської області. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. 13 (290) *Серія: Біологічні науки* 61 – 66.
32. Стойко СМ., Мілкіна Л.І. & Тасенкевич Л.О. та ін. Природа Карпатського національного парку. К.: Наукова думка, 1993. 214с.
33. І.Зубцова & Ю. Скляр Структура флори деяких груп рослин регіонального ландшафтного парку «Сеймський». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. 13 (362). *Серія: Біологічні науки*. 39 – 44.
34. Скляр Ю.Л. & Скляр М.Ю. Укріплення структурних елементів екомережі східної частини Новгород-Сіверського Полісся за рахунок створення нових природно-заповідних об'єктів. *Вісник Черкаського університету*. 2016. 1, *Серія: Біологічні науки*. 90 – 97.
35. Сайт Всеукраїнської громадської організації «Асоціація природоохоронних територій України». URL: http://www.zapovidnyk.org/p/blog-page_4893.html -
36. Сайт The IUCN Red list of threatened species. URL: <https://www.iucnredlist.org>
37. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Берн, 19 вересня 1979 року https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_032 -.
38. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>)
39. Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року : Розпорядження КМУ від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>
40. The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. URL: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/e...>
41. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
42. Понад 15 млрд збитків природно-заповідного фонду через війну. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ponad-15-mlrd-zbitkiv-prirodno-zapovidnogo-...>

**РЕЦЕНЗІЯ НА РОБОЧУ ПРОГРАМУ (СИЛАБУС)
ЗАПОВІДНА СПРАВА**

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОПП «Екологія»

Ганна КЛИМЕНКО

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри екології та ботаніки)

Галина ЖАТОВА

(підпис)